

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrta leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrta leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 1. januarija 1868.

Novo leto.

Kakošno bode novo leto? kaj nam bode prineslo? — to je vprašanje, katero si zdaj stavi vsak državljani, bodi si kakoršnega koli stanu.

Odgovora na to vprašanje ne more dati nobena živa duša; sam Bog ga vé; zakaj če pogledamo v preteklo leto nazaj, prestvarilo se je naše cesarstvo — Avstrija — tako, da ni več podobno prejšnjemu. Kdo tedaj more vedeti, kaj in kako bode v prihodnje?

Magjarom se je dovolilo vse, kar so zahtevali, in le to, kar so oni ponudili, vzeti so morale hoté ali nehoté druge dežele. To se je prav odločno reklo v dunajskem državnem zboru in krstilo se je „Zwangslage.“

Avstrija se je tedaj po magjarski volji razcepila v dve polovici, na dva kampa: to je dvalizem; ta razcep sega tako daleč, da so neogerske dežele sklenile z ogerskimi kupčijsko pogodbo kakor tuja dežela s tujo. Avstrijski cesar je Ogrom kralj.

Po tem razcepu se je prejšnje naše cesarstvo prestrojilo v tako državno poslopje, da ga mu ni para na svetu. To naj razjasni sledeči popis.

Na dvoje ločena Avstrija ima zdaj trojno ministerstvo: Ogrí imajo svoje, neogerske dežele spet svoje, in nad obema tema deželnicima ministerstvom stoji tretje, ki se državno imenuje. Le eno armado imamo, pa tri vojna ministerstva itd.

Ogersko ima svoj državni zbor v Peštu, kajti se Ogersko ponaša za državo, ktera obsega Erdeljo, Hrvatiijo, Slavonijo, Srbijo itd. Neogerske dežele pa imajo spet svoj državni zbor na Dunaji. Ker pa so Ogrí vendar še tako milostljivi bili, da priznavajo nekatere nitke, s katerimi se z neogerskimi skupaj držé, zato je še tretji, to je, mešani državni zbor iz nekoliko poslancev ogerskih in neogerskih, ki se delegacija imenuje.

Lejte! iz koliko kolés obstaja ta nova državna mašina! Taka mašina je že okorna sama po sebi, kaj pa še, ako se le eno kolo pohabi? In že zdaj je vprašanje: ali bojo Hrvati hotli iti v državni zbor v Pešt? so li Srbi, Rumuni, Slovaki zadovoljni? Ali bojo Čehi šli v državni zbor dunajski? Ali Poljaci ne bojo ničesa več zahtevali? Ali so drugi slovanski narodi zadovoljni? Ali so cerkvene zadeve že rešene? itd. Ali bo večina avstrijskih narodov zaupanje imela do ministrov, ki so dozdej vsi zaljubljeni bili v Nemčijo? itd.

Da je prečudno sestavljena ta mašina, kaže prav očitno to, da tisti, ki so jo sestavljali, se sami branijo jej voditelji biti, kajti ministrov za neogerske dežele dobiti, silna je težava. In največa skrb so jim gotovo denarne zadeve našega cesarstva, ktere se pa v poslednjem državnem zboru niso nič v pretres vzele; se vé da nemškemu liberalizmu je konkordat večja spo-

tika kot bankrot državni! Da smo večo butaro plačil na-se vzeli, kakor Ogrí, tega nobeden ni tajil v državnem zboru. Da bomo morali več plačati, to je tedaj gotovo; al od kodi to vzeti, to se ne vé. Da se grunti in hišni davki nikakor več ne morejo povišati, to vsaj bode sprevidil vsak minister.

To je tedaj stan, v katerem iz starega leta prestopimo v novo, v katerem utegnejo še nemške, talijanske in turške zadeve po svetu vojsko vneti in tudi Avstrijo v boj potegniti.

Mi smo s tem le na kratko popisali, kar se je v preteklem letu premenilo v cesarstvu našem, in iz srca želimo, da bi ta nova skušnja res tako srečno se izvršila, kakor se nadjajo tisti, ki so nam za novo leto prav novo Avstrijo skovali. Vsa odgovornost gré njim za to!

Gospodarske stvari.

Ljubljansko močvirje,

kaj je bilo do leta 1830., kaj je sedaj in kaj obeta v prihodnji čas?

Ljubljansko močvirje (morast) je obsegalo pred sto leti blizo 40.000 oralov (johov) prostora, je dajalo po okrajih kaj malo nastilja in slabe konjske klaje, po sredi pa celó nič. Iz mokrih tal je vedno puhtela in vstajala gosta megla, da jo je solnce le malo kedaj moglo prešiniti. V kužnem zraku so se pogostoma kazale bolezni med prebivalci okolice njegove, vzlasti mrzlica.

Pred blizo 100 leti se je začelo prevdarjati, kako da je mogoče, to veliko planjavo osušiti, zboljšati zrak in svetu plodnost pridobiti, sploh ga za obdelovanje pripravnega napraviti.

Prva skrb je merila na to, da se osuši; v ta namen se je izkopal cesarski graben po delovodju Grubarjev imenovan. Tudi je bil vrezan Cornov graben od Ljubljance proti Brezovici, in od Lip proti Tomišlju Čurnov graben.

Ta prva dela so pripomogla, da je bilo mogoče obdelavati okraje močvirja, po sredi je pa vendar vedno premokro ostalo. Nevtrudljivemu prizadetju ranjcega ljubljanskega župana Hradeckega gré čast in hvala, da so leta 1827. bila dovoljena in pričeta še potrebna dela za popolno osušenje tega močvirnega svetá; in kmalu se je pričelo obdelovanje mahú po vseh krajih. Kodar so prej štorcklje, gosí, race plavale, se zdaj vidijo rodovitne njive, lepi travniki, sém ter tjè tudi boršti.

To je ljudstvu oči odprlo, ga do spoznanja velike vrednosti mahú napeljalo, in vidi se zdaj, kako danes hrepené po mahu tudi taki ljudjé, kteri so ga kedaj sovražili ko špajko.